

Jarosław Janikowski

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

ORCID: 0000-0003-1684-3304

jaroslaw_janikowski@wp.pl

Przedmiot czynności wykonawczej wykroczenia z art. 126 Kodeksu wykroczeń

Wstęp

Wartość sentymentalna to wartość abstrakcyjna z punktu widzenia ekonomicznego, gdyż nie da się jej wyrazić w pieniądzu. Taka sytuacja rodzi problem w optyce prawnokarnej, w szczególności w kontekście ochrony rzeczy przedstawiającej wartość niematerialną przed przywłaszczeniem, zniszczeniem bądź kradzieżą. Nierzadko przedmioty przedstawiające dla człowieka wartość sentymentalną mają znikomą wartość materialną. Ustawodawca przewidział jednak taki ewentualny stan faktyczny i wprowadził normę zawartą w przepisie art. 126 §1 Kodeksu wykroczeń¹, penalizującą kradzież, przywłaszczenie, niszczenie cudzej rzeczy niemajątkowej. Wcześniej analogiczne rozwiązanie w przedmiocie ochrony wartości niematerialnej przewidywał przepis art. 272 § 1 Kodeksu karnego z 1932 r.²: „Kto zabiera innej osobie, przywłaszcza sobie lub uszkodza cudzą rzecz, przedstawiającą wartość niematerialną, podlega karze aresztu do lat 2 lub grzywny. § 2. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego”. W uzasadnieniu do jego projektu czytamy, że stan faktyczny interpretowanego przepisu (na analizowanym etapie prac: przepis art. 264) tylko w sposób luźny wiąże się z ochroną mienia, gdyż ma w zasadzie na względzie prawo człowieka do rzeczy niemającej wartości majątkowej, a zabór lub zniszczenie takiej rzeczy godzi przede wszystkim w uczucie przywiązania, jakie człowiek do tej rzeczy może mieć, a więc w konsekwencji dotyczy idealnych praw osobistych, takich jak cześć czy

¹ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 2119), dalej jako k.w.

² Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. Kodeks karny (Dz.U. z 1932 r., Nr 60, poz. 571).

wolność. Jednak z racji tego, że przedmiotem bezpośredniego działania jest rzecz fizyczna, to takie umiejscowienie przepisu wydaje się być zasadne³.

Celem artykułu jest uporządkowanie dotychczasowych poglądów przedstawicieli doktryny odnośnie do przedmiotowego wykroczenia, skonfrontowanie ich z orzecznictwem oraz pogłębienie analizy wartości sentymentalnej rzeczy. Jak dotąd nie poświęcono osobnej uwagi ochronie rzeczy o wartości niemajątkowej, którą przewiduje obowiązujący k.w., dlatego podejmowane zagadnienie wymaga dokonania bliższej analizy.

Wykroczenie z przepisu art. 126 k.w. umiejscowione zostało w rozdziale XIV k.w. *Wykroczenia przeciwko mieniu*. Aneta Sośnicka rozważa zasadność takiego właśnie umiejscowienia przedmiotowego przepisu ze względu na fakt, że rodzajowym przedmiotem ochrony czynów stypizowanych w rozdziale XIV k.w. jest mienie, a także posiadanie rzeczy. Natomiast szczególnym przedmiotem ochrony wykroczenia z art. 126 k.w. jest własność i posiadanie rzeczy przedstawiającej wartość niemajątkową, co w konsekwencji tworzy niespójność rodzajową przedmiotu ochrony. Autorka zwraca jednak uwagę zarówno na historyczny rodowód tej normy prawnej, a także na brak alternatywnie lepszej lokacji dla rzeczzonego przepisu i wreszcie fakt, że przepis ten dotyczy w zasadzie ochrony własności, a przecież rozdział XIV k.w. obejmuje czyny godzące w prawo własności różnych podmiotów do określonych rzeczy, uzasadnia jego obecność w tym właśnie rozdziale k.w.⁴ Generalna wykładnia aktualnie obowiązującego przepisu wydaje się być więc niezmieniona. Zdaniem np. Tadeusza Bojarskiego przedmiotem ochrony są tutaj wartości duchowe, a nie rzeczowe. Jednak z racji tego, że zachowanie sprawcy zbliżone jest do zamachów na wartości materialne, to taka lokalizacja przepisu jest uzasadniona, mimo odmienności przedmiotu ochrony⁵.

Strona przedmiotowa wykroczenia z art. 126 k.w. może polegać na kradzieży, przywłaszczeniu bądź na zniszczeniu lub uszkodzeniu rzeczy przedstawiającej wartość niemajątkową. Istotą kradzieży jest zabór cudzej rzeczy w celu przywłaszczenia. Pojęcie zaboru oznacza bezprawne wyjęcie rzeczy spod władztwa osoby dotychczas nią władającej (właściciela, posiadacza lub osoby posiadającej do rzeczy inne prawa rzeczowe lub obligacyjne) i objęcie jej we własne władanie przez sprawcę⁶.

³ *Projekt kodeksu karnego przyjętej w drugim czytaniu przez Sekcję Prawa Karnego Komisji Kodyfikacyjnej RP. Uzasadnienie części szczególnej*, t. 5, z. 4, Warszawa 1930, s. 233–234, <https://polona.pl/preview/4b8aa805-0c5a-4a27-a5e4-3922d43ec74a> (data dostępu: 12.04.2024).

⁴ A. Sośnicka, *Przestępstwo i wykroczenie przywłaszczenia w polskim prawie karnym*, Warszawa 2013, s. 238–239.

⁵ T. Bojarski, *Polskie prawo wykroczeń. Zarys wykładu*, Warszawa 2009, s. 219.

⁶ S. Krajnik, *Przepis art. 119 Kodeksu wykroczeń*, [w:] J. Lachowski (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Warszawa 2021, s. 570–571.

Wspomniana wcześniej A. Sośnicka podaje, że o przywłaszczeniu takiej rzeczy mówimy wówczas, gdy sprawca po wcześniejszym legalnym wejściu w jej posiadanie, rozporządzi nią jak własną, z zamiarem zatrzymania jej dla siebie lub innej osoby. Obojętny jest sposób wejścia w posiadanie takiej rzeczy, gdyż może być to przypadek, taką rzecz można znaleźć lub taka rzecz może zostać mu powierzona⁷. Zniszczenie rzeczy polega na jej fizycznym unicestwieniu, w efekcie czego przestaje ona istnieć. W doktrynie wskazuje się, że zniszczenie rzeczy może polegać również na takim na nią oddziaływaniu, w wyniku którego tak zmieniają się jej właściwości, że nie nadaje się ona do użytku zgodnego z jej pierwotnym przeznaczeniem⁸. Uszkodzenie rzeczy z kolei polega na takim na nią oddziaływaniu, które zmniejsza jej wartość⁹.

Wartość niemajątkowa jako przedmiot czynności wykonawczej

Określenie przedmiotu czynności wykonawczej analizowanego wykroczenia dostarcza pewnych wątpliwości, gdyż dla pełnego jego pojęcia konieczne jest zastosowanie kryteriów nieostrych, co z kolei dla wykładni prawa karnego, jak i w ogóle, nie jest stanem pożądanym.

Według Juliusza Makarewicza rzeczą przedstawiającą wartość niematerialną (według brzmienia przepisu z art. 272 Kodeksu karnego z 1932 r.) nie jest rzecz pozbawiona wszelkiej wartości majątkowej, lecz jest to przedmiot, którego wartość wynikająca z osobistego przywiązania do niego przewyższa wartość gospodarczą, cenę handlową, którą można by uzyskać w przypadku ewentualnej jego odsprzedaży¹⁰. Jerzy Bafia twierdzi, że rzeczą o wartości niemajątkowej jest rzecz nieznajdująca się normalnie w obrocie towarowym i niemająca swojej ceny, a wartość tej rzeczy istnieje wyłącznie dla indywidualnej osoby lub ewentualnie wąskiej grupy osób poprzez uczucie przywiązania lub inne przeżycie osobiste, które ta rzecz wywołuje¹¹. O rzeczonym przywiązaniu traktuje również Wacław Makowski¹².

Zdaniem A. Sośnickiej rzecz taka przedstawia dla właściciela wartość niemajątkową w takim sensie, że łączy go z nią osobiste przywiązanie, przyzwyczajenie, więź o charakterze emocjonalnym górująca nad wartością

⁷ A. Sośnicka, op. cit., s. 239–240.

⁸ M. Szwarczyk, *Wykroczenie z art. 124 k.w.*, [w:] T. Bojarski (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Warszawa 2019, s. 561.

⁹ Ibidem.

¹⁰ J. Makarewicz, *Kodeks karny z komentarzem*, Lwów 1932, s. 381.

¹¹ J. Bafia, *Wykroczenie z art. 126 k.w.*, [w:] J. Bafia, D. Egierska, I. Śmietanka, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Warszawa 1980, s. 301.

¹² W. Makowski, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 1937, s. 830.

gospodarczą i ceną, która może być wyrażona i którą można uzyskać w przypadku ewentualnej sprzedaży. Chodzi tu więc o taką sytuację, gdy właściciel, z wyłączeniem jakichś wyjątkowych sytuacji życiowych, nie chciałby się pozbyć tej rzeczy „za żadne pieniądze”¹³. Takie przywiązanie do rzeczy może powstać od początku (np. z chwilą kupienia takiego przedmiotu) lub z czasem (w wyniku np. jakiegoś zdarzenia). Nabywcę takiego przedmiotu mogą więc łączyć z tą rzeczą jakieś emocje w taki oto sposób, że przedmiot ten będzie miał dla niego wartość wyższą aniżeli zapłacona za niego kwota¹⁴.

Idąc za słowami Wojciecha Kotowskiego, przedmiot ochrony jest w tym przypadku rzeczą, której nie można wycenić, lecz stanowiącą dla właściciela wartość pamiątkową¹⁵. Zdaniem T. Bojarskiego przedmioty o wartości niematerialnej wyrażają pewne symbole ważne dla danej osoby. Są to przedmioty, do których dana osoba ma szczególny stosunek emocjonalny¹⁶. Przykładów takowych przedmiotów może być wiele: bilet autobusowy z dnia, kiedy poznał swoją żonę, zdjęcie dziadka w mundurze z czasów I wojny światowej¹⁷, fotografia osoby bliskiej, pukiel włosów bliskiej osoby¹⁸, dewocjonalia¹⁹, pocztówka, zdjęcie, pukiel włosów osoby bliskiej, bilet wstępu na imprezę artystyczną lub do instytucji kultury, los na loterii wypełniony przez osobę bliską, zasuszone fiołki lub czterolistna kończyna²⁰ czy wreszcie list, choć według Piotra Gensikowskiego przedmiotem takim nie może być jednak każdy list, ale jedynie taki, który dla pokrzywdzonego będzie miał znaczenie symboliczne. Autor uznaje za trafne wskazanie w orzecznictwie (SO w Toruniu w postępowaniu z 23 kwietnia 2013 r., sygn. akt IX Kz 113/13, Legalis), że tego rodzaju listem nie jest urzędowe wezwanie do zapłaty określonej należności²¹. Istotne jest to, na co wskazuje Szymon Krajnik, że katalog przedmiotów jest limitowany wyłącznie przez emocjonalne (sentymentalne) przywiązanie właściciela do rzeczy, co powinno uwzględniać subiektywne cechy pokrzywdzonego²².

Mimo tak pogłębionej analizy, skupionej na kierunku tzw. wartości sentymentalnej, analiza orzecznictwa przynosi zupełnie inne przykłady owej

¹³ A. Sośnicka, op. cit., s. 241.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ W. Kotowski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Warszawa 2009, s. 661.

¹⁶ T. Bojarski, *Polskie prawo...*, s. 219.

¹⁷ A. Sośnicka, op. cit., s. 241.

¹⁸ J. Bafia, op. cit., s. 301.

¹⁹ J. Makarewicz, podając przykłady, najczęściej wskazuje na te związane z wiarą: flaszeczka z wodą z Lourdes, ziemia z katakumb rzymskich, pobłogosławione lub poświęcone dewocjonalia – zob. J. Makarewicz, op. cit., s. 381.

²⁰ S. Krajnik, op. cit., s. 597.

²¹ P. Gensikowski, *Wykroczenie z art. 126 k.w.*, [w:] P. Daniluk (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Warszawa 2023, s. 1003.

²² S. Krajnik, op. cit., s. 597.

rzeczy o wartości niemajątkowej: kradzież prawa jazdy²³, kradzież osobistych notatek (kalendarzy książkowych zawierających osobiste zapiski)²⁴, przywłaszczenie orzeczenia lekarskiego²⁵, kradzież legitymacji rencisty²⁶, przywłaszczenie umowy najmu mieszkania, rozliczenia PIT, świadectwa pracy, umowy rachunku bankowego, umowy pożyczki oraz umowy zleceń²⁷, zniszczenie folii z zabezpieczeniami antykradzieżowymi z perfum²⁸, zniszczenie identyfikatora służbowego kontrolera biletów²⁹, przywłaszczenie dokumentów związanych z wykonywaną pracą oraz notatnika z numerami telefonów³⁰, przywłaszczenie prywatnych dokumentów³¹, przywłaszczenie wykresówek z tachografu³², przywłaszczenie legitymacji ławnika³³, przywłaszczenie karty pojazdu samochodu³⁴, przywłaszczenie zdjęć oraz kserokopii dokumentów sądowych³⁵, kradzież z pamięci telefonu zdjęć i nagrań³⁶, kradzież dowodu rejestracyjnego³⁷, przywłaszczenie dowodu rejestracyjnego, potwierdzenia zawarcia polisy ubezpieczeniowej oraz kluczyka do pojazdu³⁸, kradzież listu urzędowego³⁹.

²³ Wyrok SN – Izba Karna z 3 grudnia 2012 r., sygn. akt III KK 45/12, Legalis nr 549577.

²⁴ Wyrok SR w Piszcu – II Wydział Karny z 23 września 2019 r., sygn. akt II W 55/19, Legalis nr 2238188.

²⁵ Wyrok SR w Mrągowie – II Wydział Karny z 10 czerwca 2019 r., sygn. akt II W 9/19, Legalis nr 1992424.

²⁶ Wyrok SR w Brzegu – II Wydział Karny z 29 czerwca 2018 r., sygn. akt II K 270/18, Legalis nr 2160585.

²⁷ Wyrok SR dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie – XI Wydział Karny z 13 lutego 2018 r., sygn. akt XI W 872/17, Legalis nr 2138964.

²⁸ Wyrok SR dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie – II Wydział Karny z 20 lipca 2017 r., sygn. akt II K 549/16, Legalis nr 2138351.

²⁹ Wyrok SR dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie – XI Wydział Karny z 16 maja 2017 r., sygn. akt XI W 2282/16, Legalis nr 2139683.

³⁰ Wyrok SO Warszawa-Praga w Warszawie – VI Wydział Karny Odwoławczy z 27 kwietnia 2017 r., sygn. akt VI Ka 1371/16, Legalis nr 2145898.

³¹ Wyrok SO w Piotrkowie Trybunalskim – IV Wydział Karny Odwoławczy z 4 kwietnia 2017 r., sygn. akt IV Ka 184/17, Legalis nr 2083236.

³² Wyrok SO w Poznaniu – IV Wydział Karny Odwoławczy z 28 października 2016 r., sygn. akt IV Ka 851/16, Legalis nr 2109269.

³³ Wyrok SR w Świdnicy – II Wydział Karny z 9 marca 2016 r., sygn. akt II K 945/13, Legalis nr 2166291.

³⁴ Wyrok SO w Świdnicy – IV Wydział Karny Odwoławczy z 15 stycznia 2016 r., sygn. akt IV Ka 924/15, Legalis nr 2162367.

³⁵ Wyrok SO w Piotrkowie Trybunalskim – IV Wydział Karny Odwoławczy z 24 czerwca 2015 r., sygn. akt IV Ka 305/15, Legalis nr 2087110.

³⁶ Wyrok SR w Olsztynie – IX Wydział Karny z 27 lutego 2015 r., sygn. akt IX W 4414/14, Legalis nr 1988534.

³⁷ Wyrok SO w Świdnicy – IV Wydział Karny Odwoławczy z 23 grudnia 2014 r., sygn. akt IV Ka 851/14, Legalis nr 2163561.

³⁸ Wyrok SO w Toruniu – IX Wydział Karny Odwoławczy z 6 maja 2014 r., sygn. akt IX Ka 167/14, Legalis nr 2019406.

³⁹ Postanowienie SO w Toruniu – IX Wydział Karny Odwoławczy z 23 kwietnia 2013 r., sygn. akt IX Kz 113/13, Legalis nr 2020071.

Należy pamiętać, że ściganie sprawcy wykroczenia z przepisu art. 126 k.w. następuje na żądanie pokrzywdzonego. Przywołane przykłady z orzecznictwa stanowią w znacznej większości przypadki stwierdzone w wyniku ujawnienia przestępstwa bądź wykroczenia kradzieży. W przeważającej mierze przedmioty te stanowią dokumenty, których kradzież nie mogła stanowić przestępstwa z art. 275 k.k. gdyż nie były one dokumentami stwierdzającymi tożsamość innej osoby lub jej praw majątkowych, lub przestępstwa z art. 276 k.k., gdyż nie doszło do ich zniszczenia, uszkodzenia, uczynienia ich bezużytecznymi, ukrycia lub usunięcia, jak np. kradzież dowodu rejestracyjnego.

Wartość sentymentalna rzeczy

Rację ma A. Sośnicka, że nie można rozciągać znaczenia „rzecz przedstawiająca wartość niemajątkową” na każdą rzecz, która ma znikomą wartość⁴⁰. Nie chodzi tu zawsze o przypadek, w której przedmiot wartości wykonawczej w ogóle nie będzie mieć wartości majątkowej. Słusznie twierdzi P. Gensikowski, wskazując, że niezmiernie trudno będzie w praktyce znaleźć rzecz pozbawianą jakiejkolwiek wartości majątkowej. Zresztą należy brać pod uwagę również perspektywę oceny takiej wartości, wszak dla większości osób zużyte karty telefoniczne nie będą miały wartości majątkowej, a dla innych mogą być przedmiotem sprzedaży na aukcji internetowej⁴¹.

Zdaniem Macieja Szwarczyka, z racji tego, że na internetowych serwisach aukcyjnych obserwowalne jest współcześnie zjawisko sprzedaży przedmiotów pamiątkowych i przedmioty te osiągają w ten sposób określoną wartość majątkową, w rezultacie ewentualne ich zniszczenie mogłoby być kwalifikowane nie na podstawie przepisu z art. 126 k.w., ale 124 k.w. (ewentualnie 288 k.k.), ze względu na fakt, iż dla nabywcy przedstawiają one wartość materialną⁴². Dotyczyłoby to jednak wyłącznie przedmiotów, które na takich aukcjach są wystawione. Odnoszenie wartości sentymentalnej do wartości majątkowej po to tylko, by zmienić kwalifikację prawną czynu, wydaje się nieuzasadnione. Każdy ten przedmiot będzie miał taki zespół cech indywidualnych, na które będą składały się m.in. przeżycia wewnętrzne, wspomnienia itd., które łącznie budować będą wartość rzeczy.

Słusznie podkreśla M. Bojarski, że szkody tej nie da się dla tej osoby przeliczyć na pieniądze⁴³. Jeśli jednak uznać, że każda rzecz ma jakąś (choćby znikomą) wartość majątkową, to byt przepisu z art. 126 k.w. wydaje się

⁴⁰ A. Sośnicka, op. cit., s. 242.

⁴¹ P. Gensikowski, op. cit., s. 1003.

⁴² M. Szwarczyk, op. cit., s. 568.

⁴³ M. Bojarski, *Wykroczenie z art. 126 k.w.*, [w:] M. Bojarski, W. Radecki, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Warszawa 2019, s. 948.

być zbędny, gdyż funkcję ochronną takiej rzeczy stanowić będzie norma zawarta w przepisie z art. 119 k.w. Wydaje się jednak, że chodzi tu o nadwyżkę wartości sentymentalnej nad majątkową, która w klasycznych przykładach wydaje się być bezsporna.

Oczywiście takie podejście rodzi kolejne pytania otwarte, jak np. pytanie o kres przywiązania do takiej rzeczy – czy na przykład wystawienie jej na aukcji internetowej decyduje o zerwaniu z nią więzi emocjonalnej. Bezspeczne wydaje się być jednak to, że człowiek jest z takimi rzeczami związany często emocjonalnie, choć nie zawsze w sposób intuicyjny (jak np. w przypadku zdjęć rodzinnych) taki związek jest oczywisty dla osób trzecich.

Według Małgorzaty Górnik-Durose przedmioty materialne pełnią dwie podstawowe funkcje: instrumentalną – gdy rzeczy materialne traktowane są jako narzędzia (instrumenty) oddziaływania i kontrolowania zewnętrznego świata, a także symboliczną – gdy przedmiot nabiera znaczenia dopiero w społecznym kontekście i przekazuje to znaczenie, jako symbol w relacjach z innymi ludźmi⁴⁴. W zakres funkcji instrumentalnych wchodzi pięć kategorii: funkcja utylitarna (wiąże się z bezpośrednią użytecznością przedmiotów umożliwiających realizację pożądaną codzienną aktywności posiadacza oraz zaspokojenie najważniejszych i najbardziej elementarnych potrzeb) funkcja hedonistyczna (łączy się z pozytywnymi emocjami i odczuciami wywoływanymi przez posiadanie danej rzeczy), funkcja interpersonalna (odnosi się do stosowania przedmiotów jako narzędzi w nawiązywaniu i utrzymywaniu kontaktów społecznych oraz sprawowaniu kontroli nad ich przebiegiem), funkcja ekonomiczna (inaczej: zabezpieczająca; mieści się w niej używanie różnych przedmiotów w celu zapewnienia sobie bezpieczeństwa finansowego w przyszłości oraz możliwości nieskrępowanego korzystania z dóbr spełniających inne funkcje) oraz funkcja eksploracyjna (inaczej: poznawcza; przedmiot pomaga w poznawaniu świata, staje się instrumentem w eksploracji otoczenia zewnętrznego). Na funkcje symboliczne składają się: funkcja ekspresyjna (Ja jako narzędzie ekspresji – symbol własnej osobowości, wyraziciel własnej tożsamości społecznej, przedłużenie Ja.), funkcja sentymentalna (retrospektywna; obejmuje dokumentowanie osobistej historii, stanowi szczególny wyraz kontynuacji Ja, symbolizuje przeszłe i istniejące związki interpersonalne danej osoby), funkcja społeczna (prestizowa; przedmioty stają się symbolami miejsca jednostki w społecznej strukturze, jej statusu i prestiżu, rodzaju i ważności kontaktów społecznych, pozycji materialnej, zamożności i władzy)⁴⁵. Rzeczy o wartości niemajątkowej, o których mowa w przepisie art. 126 k.w., a których przykłady dostarcza doktryna, pełnią głównie funkcje symboliczne.

⁴⁴ M. Górnik-Durose, *Psychologiczne aspekty posiadania – między instrumentalnością a społeczną użytecznością dóbr materialnych*, Katowice 2002, s. 73–77.

⁴⁵ Ibidem, s. 75–76.

M. Górnik-Durose podejmując m.in. problematykę roli dóbr materialnych w procesach wymiany społecznej podaje, że w ramach kultury konsumpcji dobra materialne nie są po prostu rzeczami o wyłącznie użytecznej wartości, których się używa po to, by zaspokoić podstawowe potrzeby⁴⁶. Innym przykładem są przedmioty o wartości sentymentalnej, które choć nie mają obiektywnie ekonomicznej wartości, dla posiadacza są bezcenne. Nie stanowią „dobra materialnego” w sensie przedstawionej klasyfikacji zasobów. Oddanie ich w inne ręce byłoby prawdopodobnie wyrazem bardzo silnego zaangażowania uczuciowego, czyli lokowałoby obiekt – pozornie materialny – w obrębie kategorii „miłość”⁴⁷.

Dziś niepotrzebne są rozważania na temat kwalifikacji prawnej kradzieży czy przywłaszczenia tablic rejestracyjnych, gdyż ustawodawca wprowadził przestępstwo z art. 306c. Kodeksu karnego⁴⁸. Wcześniej, o czym przypomina choćby P. Gensikowski, kwalifikowanie takowej kradzieży jako wykroczenia z art. 126 k.w. może budzić uzasadnione wątpliwości⁴⁹. Oczywiście kasus, w którym przedmiotem kradzieży będą tablice rejestracyjne wiążące się z określonymi przeżyciami emocjonalnymi, np. tablice rejestracyjne z motocykla należącego do nieżyjącego dziadka, pozostaje niezmiennie aktualnym przykładem kwalifikacji w ramach art. 126 k.w.⁵⁰, lecz jest to oczywiście wyjątek.

Podsumowanie

Wartość straty, jaką ponosi pokrzywdzony, może być więc znaczna, zwłaszcza w świetle określonych kulturowych, grupowych i ideologicznych kategorii symbolicznych, gdyż nierzadko utracone rzeczy stanowią o poczuciu tożsamości konkretnej osoby. Należy wskazać, że pokrzywdzony może żądać stosownego zadośćuczynienia w sądzie cywilnym. Nie jest tak, na co wskazuje orzecznictwo, że przepis ten pełni funkcje ochronną wyłącznie w stosunku do rzeczy o tzw. wartości sentymentalnej, gdyż zdecydowana

⁴⁶ Ibidem, s. 78–79.

⁴⁷ Ibidem, s. 79.

⁴⁸ Art. 306c: „§ 1. Kto dokonuje zaboru tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego, umożliwiając dopuszczenie tego pojazdu do ruchu na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, albo w celu użycia za autentyczną tablicę rejestracyjną pojazdu mechanicznego podrabia lub przerabia, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. §2. Tej samej karze podlega, kto używa tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego nieprzypisanej do pojazdu, na którym ją umieszczono, albo używa jako autentycznej podrobionej lub przerobionej tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego”.

⁴⁹ P. Gensikowski, op. cit., s. 1003.

⁵⁰ A. Sośnicka, op. cit., s. 238–242.

większość analizowanych przypadków dotyczyła raczej dokumentów, które takowej wartości nie przedstawiały. W jednym i w drugim kontekście przepis ten wydaje się być jednak potrzebny.

Nie ulega wątpliwości, że przedmiotem czynności wykonawczej wykroczenia z art. 126 k.w. jest rzecz przedstawiająca wartość niemajątkową, która może (bądź nie) przedstawiać dla jej właściciela wartość sentymentalną. Większość komentarzy przedstawicieli doktryny dotyczących przedmiotu czynności wykonawczej rzeczowego wykroczenia odnosi go do wartości sentymentalnej. Orzecznictwo wskazuje jednak, że gros spraw kwalifikowanych z art. 126 k.w. nie dotyczy kradzieży, przywłaszczenia czy niszczenia cudzej rzeczy niemajątkowej, z którą jej właściciel miał związek sentymentalny. Kategoryczne związanie przedmiotu czynności wykonawczej z wartością sentymentalną w tym przypadku byłoby zabiegiem chybionym, gdyż wykładnia na taką kategoryczność nie wskazuje. Pytaniem otwartym pozostaje przyczyna braku w orzecznictwie spraw, które z kolei wskazywałyby na taki związek. Najpewniej związane jest to z brakiem świadomości społecznej co do ochrony prawnej, jaką przepis ten zapewnia. Jednocześnie w rzeczywistości przypadków takich może być niewiele, gdyż rzeczy takie, ze względu na brak wartości majątkowej, nie muszą wcale stanowić obiektu zainteresowania potencjalnego sprawcy. Dodatkowo mogą być szczególnie chronione ze względu właśnie na tę właściwość sentymentalną.

Wykaz literatury

- Bafia D., Egierska J., Śmietanka I., *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Wyd. Prawnicze, Warszawa 1980.
- Bojarski T., *Polskie prawo wykroczeń. Zarys wykładu*, LexisNexis, Warszawa 2009.
- Bojarski M., Radecki W. (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2019.
- Bojarski T. (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2019.
- Daniluk P. (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2023.
- Górnik-Durose M., *Psychologiczne aspekty posiadania – między instrumentalnością a społeczną użytecznością dóbr materialnych*, Wyd. UŚ, Katowice 2002.
- Kotowski W., *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2009.
- Lachowski J. (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2021.
- Makarewicz J., *Kodeks karny z komentarzem*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Lwów 1932.
- Makowski W., *Kodeks karny. Komentarz*, Ferdynand Hoesick, Warszawa 1937.
- Projekt kodeksu karnego przyjętej w drugim czytaniu przez Sekcję Prawa Karnego Komisji Kodyfikacyjnej R. P. Uzasadnienie części szczególnej*, t. 5, z. 4, Wydawnictwo Urzędowe Komisji Kodyfikacyjnej RP, Warszawa 1930, <https://polona.pl/preview/4b8aa805-0c5a-4a27-a5e4-3922d43ec74a>.
- Sośnicka A., *Przestępstwo i wykroczenie przywłaszczenia w polskim prawie karnym*, Wolters Kluwer, Warszawa 2013.

Summary

The object of the executive act of the offence under Article 126 of the Code of Offences

Keywords: petty offences law, item of non-pecuniary value, theft, appropriation, destruction, sentimental value.

The legislator, as part of the protection of private property and personal rights, penalises not only the offence of destroying or stealing someone else's tangible property, but also the offence consisting in the theft, appropriation, destruction, or damage of someone else's item of non-material value. The text organises the views of legal scholars regarding the object of the executive act in the offence defined in Article 126 of the Petty Offences Code and relates them to case law. Additionally, the author addresses the issue of sentimental value in the context of the discussed offence and analyses its significance for the interpretation of the provision.